

Tang Dönemi Şiiri ve Bai Juyi (白居易)

Nuray Pamuk Öztürk*

Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları
Bölümü, Sinoloji Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

Öz

Çin'in Tang Hanedanlığı 618 yılında kurulmuştur. Hanedanlığın kurulmasından sonra Çin'de yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönem, Çin'in ekonomik, siyasi ve kültürel bakımlardan hızla geliştiği bir dönemdir. Bu gelişmelere ek olarak edebiyat ve sanat alanında da büyük gelişmeler yaşanmıştır. Edebiyat alanında şiir göze çarpmaktadır. Tang döneminde şiir, nitelik yönünden en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Şiirlerde genel olarak övgüler, yergiler, sosyal durum, aşk vb. konular işlenmiştir. Dönemin öne çıkan şairlerinden biri olan Bai Juyi, şiirlerinde toplumsal olayları ve sosyal hayatı canlı bir şekilde anlatmaya çalışmıştır. Çalışmada Tang Hanedanlığı Döneminde en dikkat çeken şiir türü olan Beş İmli Şiir ve Yedi İmli Şiir'in özellikleri üzerinde durulacaktır. Tang Hanedanlığı döneminin sayı bakımından en fazla, nitelik bakımından farklı türlerde şiir yazan şairlerinden bir tanesi olan Bai Juyi'nin hayatı ve çalışmaları anlatılacaktır. Şairin Beş İmli Şiir ve Yedi İmli Şiir özelliklerini kullanarak yazdığı birer şiir Türkçe anlatımına en uygun şekilde aktarılmaya çalışılacaktır. Şiirler; anlatımları, cümle yapıları, o dönemde yaşanan olayları anlatmaları ve şairin üslubu hakkında bilgi vermeleri açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Tang Hanedanlığı Şiiri, Bai Juyi, Çin Şiiri, Tang Dönemi.

Poetry of Tang Era and Bai Juyi

Abstract

A new era started in China with the foundation of Tang Dynasty in 618 AD. Big developments has happened in the areas of literature and art during this era. Poetry is the most outstanding literary of this era and it has reached the utmost point in quality. Themes like heroism, the national situation, , the social situation, love, etc. were the subjects of poems. Bai Juyi is one of the most conspicuous poets in the period of Tang Dynasty. He wrote poems about the situation and Daily life of the society. In this article, we tried to research Five Character Poetry and Seven Character Poetry which is the most outstanding type of Tang Dynasty poetry. Bai Juyi, one of the poets of the Tang Dynasty, that in terms of quantity owned the highest number of works and in terms of quality wrote different types of poems, his life and works will be described. Two poems, which belongs to Bai Juyi, has been tried to be adapted to the Turkish narration in the most suitable way. His poems are important in many ways that the expressions, sentence structures, describing the events of the era and giving information about the poet's writing methods.

Makale Bilgileri:
Gönderim / Received:
12.02.2016
Kabul / Accepted:
15.04.2016

* Sorumlu Yazar:
Ankara Üniversitesi,
Dil ve Tarih-Coğrafya
Fakültesi, Ankara, Türkiye
nuray_pamuk@hotmail.com

Keywords: Poetry of Tang Dynasty, Bai Juyi, Chinese Poetry, Tang Era.

Giriş

Han Hanedanlığı (MÖ 206 - MS 220) yıkıldıktan sonra Çin bir kargaşa dönemi yaşamıştır. Bu kargaşa ve dağılma dönemi Wei-Jin, Güney-Kuzey Hanedanlıkları olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemin sonunda Sui Hanedanlığı (MS 581–618) kurulmuş ve Çin’de düzeni sağlama adına bir geçiş dönemi yaşanmıştır. Sui Hanedanlığı yaklaşık otuz yedi yıl hüküm sürmüştür. Hanedanlığın yıkılmasıyla ülke yeniden bir kargaşa dönemine girmiştir. Bu kargaşa döneminin sonunda Tang Hanedanlığı (MS 618-906) kurulmuştur (Eberhard, 1947, s. 197). Hanedanlığın kurulması Çin’de siyasi düzeni sağlamanın yanı sıra sosyal ve ekonomik alanda da birçok gelişmeye zemin hazırlamıştır. Bütün bu gelişmelere paralel olarak Tang Hanedanlığı dönemi kültür ve sanat alanında da birçok eserin ortaya çıktığı, edebiyatın büyük gelişmeler gösterdiği bir dönem olmuştur.

Çin binlerce yıllık tarihi boyunca pek çok kavimle iletişim içinde olmuştur. İletişim kurduğu veya temasta olduğu bütün uluslarla ilgili detaylı bilgiler kaydetmiştir. Bu ilişkilerin sonucunda sadece Çin tarihine değil dünya tarihine de ışık tutacak kaynaklar bırakmıştır. Çin toplumu tarihte kültürel, ekonomik, sosyal vs. pek çok alanda etkili olmuştur. Bunlar arasında düşünce ekolleri, mimari özellikler, edebiyat ve felsefenin yanı sıra zengin tarihi kaynakları da sayabiliriz (Xing, 1976, s. 41). Örneğin; düşünce ekolleri Çin halkını sosyal alanda yönlendirmiş, huzur ve barış ortamının oluşmasında etkili olmuştur. Bu düşünce ekollerinden Konfüçyüs düşünce ekolu insanların birbirini sevmesini savunurken, Mo düşünce ekolu saldırganlığa karşı bir politika izlemiştir. Fa düşünce ekolu düzenin ancak sert yasalar ve cezalarla korunabileceğini savunurken, Dao düşünce ekolu “eylemsizlik” ilkesini savunmaktadır. Bunun yanı sıra Çin’de Budizmin temelini tüm canlı varlıklara zarar vermeme düşüncesi oluşturmaktadır. Bütün bu düşünce ekolleri Çin halkına manevi açıdan destek olmaya çalışmıştır. Hepsinin amacı ülkede barış ve huzuru

sağlamaktır. Bütün bunlara ek olarak sanat da aynı doğrultuda halka yol gösterici olmuştur.

Çin tarihinin her döneminde edebiyat alanında çalışmalar yapılmıştır. Edebiyat alanındaki en büyük atılım Tang Hanedanlığı döneminde olmuştur. Çin edebiyatında şiir önemli bir yere sahiptir ve Tang Döneminde varabileceği en üst seviyeye ulaşmıştır (Zhu, 2011, s. 308). Tang Hanedanlığına kadar ki dönemlerde imparator ve saray yaşamı hakkında yazılan şiirler ön plana çıkmaktadır. Genel olarak şiirlerin konularını imparator ve çevresindekilere sunulan övgüler, katıldıkları savaşlar, kahramanlıklar, soyluların hayatları ve doğa olayları oluşturmaktadır.

Tang Hanedanlığı döneminde sınırlar genişlemiş, çok uluslu bir toplum yapısı oluşmuş, pek çok alanda kültürel zenginlik ve çeşitlilik olmuştur. Bu duruma paralel olarak yazılan şiirlerin konularında da diğer dönemlere göre değişiklikler görülmektedir (Zhu, 2011, s. 310). İmparator ve soylular için yazılan şiirlerin yanı sıra halkın yaşamını anlatan pek çok şiir yazılmıştır. Bu durum, şairlerin farklı alanlara yöneldiklerini, konularını belirlerken saray dışındaki olaylara ilgi gösterdiklerini, sadece imparator ve çevresindekilere övgüler sunan şiirler değil, halkın gerçek yaşamını anlatan olaylar hakkında bilgiler veren şiirler yazmaya ağırlık verdiklerini göstermektedir. Bu dönemde birçok ünlü şair yetişmiştir. Bu şairler o dönemki şiir anlayışına yön vermenin yanı sıra günümüz şiir anlayışını dahi etkileyecek eserler meydana getirmişlerdir. Bu şairlerin eserleri sayesinde, Tang Hanedanlığı döneminde Çin şiiri, hem sayı hem de nitelik bakımından en üst seviyeye ulaşmıştır. Tang dönemi yöneticilerinin edebiyata ve sanata ilgili olmaları da bu gelişmelere büyük katkı sağlamıştır. Tang Hanedanlığının en önemli imparatorlarından biri olan *Tang Taizong’un* (唐太宗)¹ şiire ve Orta Asya müziğine büyük ilgisi olduğu, aynı zamanda kendisinin de şiir yazdığı pek çok kaynakta aktarılmaktadır. *Tang Taizong* (唐太宗), hükümdarlığı döneminde, edebiyat eserlerini toplatmış ve büyük bir kütüphane kurdu muştur. Edebiyata ve özellikle de şiire duyduğu ilginin göstergesi olarak devlet

adamlarını şiir yazmaya teşvik etmiş, şiir yazabilen memurları, memuriyetlerinde yüksek seviyelere getirtmiştir (Xu, 2003, s. 315). Bu memurlar, şiirlerinde genel olarak gidip gördükleri yerleri anlatmışlardır.

Şiirler o dönemde günümüzde olduğundan çok farklı anlamlara sahiptir. Şiir, maneviyatın söze dönüşmüş halidir. Çin belgelerinde şiir için; “Şiir ateşin sıcaklığıdır, anlatımı yumuşaktır, hayatın saflığının ve esnekliğinin göstergesidir, doğallıktır, maneviyattır. Şiir akıllı temizler, ruhu arındırır, doğanın gizemlerini ve güzelliklerini algılamamıza yardımcı olur” (Xing, 1976, s. 41) denilmektedir. Şiirde imⁱⁱ sayısı çok önemlidir. Şiir, kısa cümlelerle akıcı bir dille yazılmalıdır. Şair, bir olayı anlatmak ister ancak anlatmak istediği konuyu mısralarında bir sır gibi saklamaktadır. Çin’de şiir en az kelimeyle en fazla olanı anlatma sanatıdır. Bu bağlamda Tang dönemi şairlerinin beş (5) ve yedi (7) imli şiirleri ön plana çıkmaktadır. H.A. Giles, bu tür şiirler için şöyle söylemektedir; Çin şiiri tıpkı Çin resmi gibidir, üzerindeki çalışma asla bitmez, okuyucuyu sanki eserin bir parçasıymış gibi içine çeker ve merakını uyandırır. Çin şiiri okuyucuyu kelimelerin ötesine taşır (Xing, 1976, s. 45).

Beş İmli Şiir ve Yedi İmli Şiir’in özelliklerini kısaca anlatmak gerekirse;

1. Beş İmli Şiir (五言古诗)

Bu şiir türüne “ Beş İmli Klasik Esinti” veya “Beşli Klasik Şiir” de denilmektedir. Bir klasik Çin şiiri türüdür. Han ve Wei Hanedanlıkları döneminde oluşmuş ve temel özellikleri belirlenmiştir. Her bir satırında beş im bulunmaktadır. İm sayısı sınırlıdır ve kafiye yoktur. Genellikle “iki mısralı yazım” prensibine uygun olarak yazılır. Dolaylı anlatım ve farklı tonlardakiⁱⁱⁱ imlerin art arda kullanımı serbest bırakılmıştır. Art arda farklı tonlardaki imler gelebildiği gibi aynı tonlardaki imler de art arda kullanılabilir. Bu şiir türü genellikle çok uzun değildir. Kısa olanlarında bir duruma ya da yere şiirsel bir övgü vardır. Uzun olanlarını ise hikâye, duygu açıklaması veya diyaloglar oluşturmaktadır (Gu, 2009, s. 99).

Beş İmli Şiir, Tang Hanedanlığı döneminde çok yaygın bir hal almıştır. Tang şairlerinin Beş İmli Şiir ile anlatımdaki canlılıkları artmış, şiir daha önceki dönemlere nazaran daha başarılı bir dönem yaşamıştır. Bu yazım türünün en önde gelen temsilcileri *Li Bai* (李白), *Du Fu* (杜甫), *Bai Juyi* (白居易), *Wang Wei* (王维), *Meng Haoran* (孟浩然)’dır (Gu, 2009, s. 100).

2. Yedi İmli Şiir (七言古诗)

Bu şiir türüne “Yedi İmli Klasik Esinti” veya “Yedili Klasik Şiir” de denilmektedir. Genellikle yedi imden oluşan şiir çeşitleri ve şarkı sözleri için kullanılan bir türdür. Klasik Çin şiiri türlerinden bir tanesidir. İlk olarak Han Hanedanlığı döneminde ortaya çıkmış ve daha sonraki dönemlerde gelişme göstermiştir. Her bir satırda yedi tane im bulunmaktadır. Şair bu yedi im ile anlatmak istediklerini en açık, anlaşılır ve sanatsal açıdan en uygun şekilde ifade etmektedir. Yedi imli sistem Klasik Çin Şiirinin oluşmasında çok önemli bir yere sahiptir. Şairler, şiirlerinde anlatımda sadeliği, anlam bakımından zenginliği, anlatmak istediklerini en açık ve anlaşılır şekilde ifade etmeyi amaçlamışlar, tasvirlerle şiirlerini güçlendirmişlerdir. (Gu, 2009, s. 103)

Han Hanedanlığından sonra Wei-Jin, Kuzey-Güney Hanedanlıkları dönemine geçilmiş, bu dönemde yedili im sistemi kullanılarak birçok şiir yazılmıştır. Tang Hanedanlığı döneminde ise bu şiir formu diğer dönemlere göre daha fazla ön plana çıkmıştır. Tang Hanedanlığı döneminde *Li Bai* (李白), *Du Fu* (杜甫), *Bai Juyi* (白居易) gibi ünlü şairler bazı şiirlerinde yedili im sistemini kullanmışlardır.

Beş imli ve yedi imli şiirler yazan şairlerden Bai Juyi hakkında kısaca bilgi vermek gerekirse:

3. Bai Juyi (白居易)

Bai Juyi, Tang Hanedanlığı döneminde yaşamış en önemli şairlerden bir tanesidir. 772 yılında doğduğu aktarılan Bai Juyi, 846 yılında hayata gözlerini kapadığında geride 3000’e yakın şiir bırakmıştır. Bai Juyi için, yaşadığı dönemin en üretken şairi olduğu söylenmektedir (Xing, 1976, s. 43). Yaptığı çalışmalar o dönemin şiirleri ve

eserleri üzerinde etkili olmasının yanı sıra günümüz Çin şiirine de ışık tutmuş, yol gösterici olmuştur. Daha sonraki hanedanlıkların drama sanatı üzerinde de Bai Juyi'nin şiirlerinin etkileri bulunmaktadır.

Bai Juyi'nin şiirlerinin temel özelliği kolay ve anlaşılır olmasıdır. O'na göre şiirler gerçekçi olmalı, toplumsal durumları, halkın yaşantısını açık bir şekilde aktarmalıdır. Bai Juyi, birçok eserini bu düşünceler doğrultusunda ortaya koymuştur. Eserlerinde halkın duygularını, acılarını, sevinçlerini ve geleneksel olayları tasvir etmiş, sade bir dil kullanmıştır. Bu sebeple geniş bir okuyucu kitlesine sahiptir. Şiirleriyle ilgili

“ 长安米贵，
居大不易
Cháng'ān mǐ guì,
Jū dà bù yì

*Pirinç çok pahalı Chang-an'da,
İnsanın yaşaması çok zordur burada.”* (Wang, 2009, s. 33)

Bai Juyi şiirinde Chang-an'da ki hayat şartlarının düşündüğünden çok daha zor olduğunu ve bu sebepten dolayı Chang-an'dan ayrılıp, yaşadığı şehre geri dönmeye karar verdiğini şiirsel bir dille aktarmıştır.

“ 野火烧不尽，
春风吹又生。
Yě huǒshāo bù jìn,
Chūnfēng chuī yòu shēng.

*Sonbahar rüzgârı kavurur ama öldürmez,
Bahar rüzgârıyla tekrar hayat bulur.”* (Wang, 2009, s. 33)

Burada ise Bai Juyi, o dönemde yaşanan zorluklardan ve geleceğe umutla baktığından bahsetmektedir. Aşağıdaki bölümlerde, şiirin diğer mısralarının açıklaması üzerinde daha ayrıntılı şekilde durulacaktır.

“ 有才如此，
居易不难。
Yǒu cái rúcǐ,
Jū yì bù nán.

*Eğer yetenek varsa,
Chang-an'da yaşamak zor değildir.”* (Wang, 2009, s. 34)

Usta şair bu mısralarla Bai Juyi'nin çok yetenekli olduğunu, onun için Chang-an'da yaşamının hiç zor olmayacağını şiirsel bir dille anlatmış ve onu yetiştirmeyi kabul ettiğini vurgulamıştır.

Bai Juyi'nin şiirlerini birçok kategoriye ayırmak mümkündür. Hiciv ve kinaye sanatı kullanarak

olarak, her bir şiiri yazdıktan sonra büyükannesine gösterdiği daha sonra O'nun fikirleri doğrultusunda düzeltmeler yaptığı aktarılmaktadır. Şiirinde anlatmak istediğini büyükannesi anlayıncaya kadar bu süreç devam eder, böylelikle çok akıcı ve anlaşılır bir şiir ortaya çıkmış olur (Wang, 2009, s. 32). Bai Juyi'nin şiirleriyle ilgili bazı hikâyeler de anlatılmaktadır. Bunlardan bir tanesi;

Bai Juyi, 17-18 yaşlarında iken yazdığı bir şiiri usta şairlerden birine göstermek için Chang-an'a gitmiş. Şiirini gösterdiği usta şair, Bai Juyi'ye gülerek bakmış ve şiirini okumuş;

Usta şair, Bai Juyi'nin diğer şiirlerinden bir mısra okuduğunda şiirin anlatımındaki güzelliğe hayran kalmış.

Usta şair, Bai Juyi'nin bu mısralarını çok beğenmiş ve bu kadar genç bir insanın böyle bir şiir yazabildiğine hayret etmiş. Bai Juyi'nin gelecekte çok başarılı bir şair olabileceğini düşünmüş ve ona şu mısralarla cevap vermiş;

yazdığı şiirleri ve duygusal şiirleri bunlardan ikisidir. Hiciv ve kinaye sanatı kullanarak yazdığı şiirleri Bai Juyi'nin en dikkat çeken şiirleridir ve en uzun anlatıma sahip (mısra sayısı en fazla) olanlarıdır. Bu türdeki şiirleri arasında önde gelenleri Sonsuz Kederin Şarkısı (长恨歌), Pipa^{iv}

Şarkısı (琵琶行), Yeni Yuefu Şiiri (新乐府序)'dir. Bu şiirlerde Tang Dönemindeki halkın durumu açık bir şekilde ifade edilmektedir (Gu, 2009, s. 105).

Bai Juyi, şiirlerinde beş imli ve yedi imli yazım şekillerinden ikisini de kullanmıştır. Aşağıda bu

草

离离原上草，一岁一枯荣。
野火烧不尽，春风吹又生。
远芳侵古道，晴翠接荒城。
又送王孙去，萋萋满别情。(Xu, 2010, s. 206)

Cǎo

Lí lí yuán shàng cǎo, yī suì yī kūróng.
Yě huǒshāo bù jìn, chūnfēng chuī yòu shēng.
Yuǎn fāng qīn gǔdào, qíng cuì jiē huāngchéng.
Yòu sòng wángsūn qù, qī qī mǎn bié qíng.

Çimen

Tutam tutam çimenler yerde, bir solar bir canlanır durur.
Sonbahar rüzgârı kavurur ama öldürmez, bahar rüzgârıyla tekrar hayat bulur.
Uzakta kokusu eski yolları aşar, zümrüt yeşili harap şehirlere dolar.
Asil dostlarının ayrılışını görür, yalnızlık duygusunu tadar.

Yukarıda çevirisini yapmaya çalıştığımız şiir daha yazılmadan yıllar önce Konfüçyüs, “Hükümdar rüzgâr gibidir, halk ota benzer. Rüzgâr nasıl eserse ota öyle yön verir.” demiştir. Bu sözde ot olarak aktarılan halk Bai Juyi'nin şiirinde çimen olarak ifade edilmektedir.

Bai Juyi, şiirlerinde daha çok halkın sosyal durumu ve toplumsal olaylar hakkında bilgi vermektedir. Bu şiirinde de toplumun o dönemki durumunu aktarmaktadır. Dönemin toplumsal ve siyasi şartları doğrultusunda farklı bölgelerde yaşayan insanların genel durumunu anlatmıştır. “Çimenler bir solar bir canlanır” ifadesi ile savaşlardan ve Çin içindeki siyasi durumdan zarar gören halkın yenilenme, toparlanma çabası içinde olduğunu anlatmaktadır.

Bai Juyi'nin yaşadığı dönem Tang Hanedanlığının savaşlar ve mücadele içinde olduğu bir dönemdir. Bu dönemde her aileden erkekler askere veya hanedanlık tarafından belirlenen mecburi hizmetlere gitmekte, büyük çoğunluğu da geri dönememektedir. Sonbaharın başlangıcı eylül

şiirlerinden birer örnek yer almaktadır. Seçilen şiirler; anlatımı, cümle yapıları, o dönemde yaşanan olayları anlatmaları ve şairin üslubu hakkında bilgi vermeleri açısından önemlidir. Şiirlerin çevirilerinde, Türkçe söylenişine en uygun anlatıma ulaşılmaya çalışılmıştır.

ayıdır. Çince de eylül ayı anlamına gelen (九月- Dokuzuncu ay) jiǔyuè ve uzun zaman anlamına gelen (久) jiǔ kelimeleri sesteştir. Eylül ayı aynı zamanda uzun zaman dilimini ve ayrılığı işaret etmektedir. Yapılan savaşlar ve yaşanan olaylar hanedanlığı derinden etkiler ancak baharın gelmesiyle toprağın, doğanın yeniden canlanması gibi hanedanlık da tekrar yenilenir, hayat bulur. Gelecekte umutla bahsedilmektedir.

“Uzakta kokusu eski yolları aşar” mısrasında hayatın zorluklarından bahsedilmektedir. Yeşil renk, Türk kültüründe doğanın canlanmasını, yeniden doğuşunu simgelerken; Çin kültüründe ise alt kademedeki memurları, gençliği, büyümeyi, eğitimi simgelemektedir. “Zümrüt yeşili harap şehirlere dolar” ifadesinde yeniden düzenlenecek, büyüyecek olan şehirlere hüznün dolduğu anlatılmaktadır. “Asil dostlarının ayrılışını görür, yalnızlık duygusunu tadar.” mısralarında üzerinden uzun zaman geçse de, yaşadıkları yerler değişse de yaşanan olaylar unutulmamıştır. Ve tekrar benzer durumla karşılaşıldığında halk o

dönemki olayları tekrar yaşar ve ayrılıklar, ölümler, dönüşü olmayan gidişler hayatlarında tekrar yerini alır.

Şiirin bütününde acıya dikkat çekilmektedir.

Yaşanan mücadele, sarf edilen güç ve halkın durumu ifade edilmektedir. Ancak bütün bunlar yapılırken hayatın sunduğu güzellikler, inanç, umut ve çaba unutulmamıştır.

*自河南经乱，关内阻饥，兄弟离散，各在一处。因望月有感，聊书所怀，寄上浮梁大兄，于潜七兄，乌江十五兄，兼示符离及下邳弟妹。**

*时难年荒世业空，弟兄羁旅各西东。
田园寥落干戈后，骨肉流离道路中。
吊影分为千里雁，辞根散作九秋蓬。
共看明月应垂泪，一夜乡心五处同。* (Gu, 2009, s. 267)

Zì Hénán Jīng Luàn, Guānnèi Zǔ Jī, Xiōngdì Lísàn, Gè Zài Yī Chù. Yīn Wàngyuè Yǒu Gǎn, Liáo Shū Suǒ Huái, Jī Shàng Fuliáng Dàxiōng, Yúqián Qī Xiōng, Wújiāng Shíwǔ Xiōng, Jiān Shì Fúli Jí Xià Guī Dìmèi.

*Shí nán nián huāng shì yè kōng, dìxiōng jīlǚ gè xī dōng.
Tiányuán liáoluò gāngē hòu, gǔròu liúlí dàolù zhōng.
Diào yǐng fēn wéi qiānlǐ yàn, cí gēn sǎn zuò jiǔ qiū péng.
Gòng kàn míngyuè yīng chuí lèi, yīyè xiāng xīn wǔ chù tóng.*

Henan'daki Karışıklıktan Sonra Kardeşlerimin Her Biri Başka Yerlere Gitmek Zorunda Kaldı. Aya Bakarak Yazdığım Bu Şiiri, Büyük Ağabeyimin Olduğu Fuliang'a, Yedinci Kardeşimin Olduğu Yuqian'e, On beşinci Erkek Kardeşimin Olduğu Wujiang'a ve Küçük Erkek Ve Kız Kardeşlerimin Olduğu Fuli ve Xiagui'ye Gönderdim.^{vi}

*Zor yıllar bize kıtlığı bıraktı, kardeşleri Doğu'ya Batı'ya savurdu.
Köylerde soğuk silahlardan sonra, kaybetti yolunu buz tutan bedenler.
Ben yaban ördeği gibi binlerce kilometre ötede, darmadağın oldu kökler dokuz sonbaharda
Aya bakan gözler yaşlarla dolu, aynı yerde beş kalp bir gecede.*

Şiirin başlığı, içeriğini açık bir şekilde anlatmaktadır. Bai Juyi, ayrıldığı kardeşlerine ithafen yazdığı şiirinde hem kendinin hem de kardeşlerinin durumu hakkında bilgi vermektedir. Savaşlar ve hayat şartlarının olumsuz etkilerinin ardından aileler dağılmış, her birey başka yerlere göç etmek zorunda kalmıştır. Şiirin başlığı sadece kendi ailesinin durumu hakkında değil halkın genel durumu hakkında da bilgi vermektedir.

Şiirin ikinci mısrasında silahlardan ve hayatını kaybeden insanlardan bahsedilmektedir. Çin'de cenaze törenleri önemlidir ve aralarından ayrılan kişiye duyulan saygının göstergesidir. Onları bilinmeyen bir yere yolcu eden akrabalar, arkadaşlar, komşular vs. bu törenler usulünce yerine getirilmeyince o kişinin ruhunun kaybolacağına, gideceği yere ulaşamayacağına

inanırlar. Fakat o kadar çok ölüm yaşanmıştır ki bu adetlerin yerine getirilme imkânı bulunamamıştır. Bu sebeple şair aralarından ayrılan kişilerin ruhlarının yollarını kaybettiğini söylemektedir.

Şiirde geçen yaban ördeği benzetmesi aileye bağlılığı ifade etmektedir. Evlenen çiftlere bir çift yaban ördeği resmi ya da heykeli hediye edilirdi. Eski çağlarda yaban ördeğinin kendisi de hediye olarak evli çiftlere verilirmiş. Çin kültüründe yaban ördeği sadakatin simgesidir. Ailesine, köklerine bağlılığı simgelemektedir.

Bir önceki şiirin açıklamasında bahsettiğimiz gibi dokuz (9) sayısının Çince karşılığı olan (九) jiǔ ile uzun zaman anlamına gelen (久) jiǔ sesteştir. Eylül ayı dokuzuncu aydır ve sonbaharın

başlangıcıdır. Şiirde hem sonbaharı hem de dokuz sayısının birlikte kullanması ayrı geçirilen zamanın çok uzun olduğunu ifade etmektedir.

Aralarında mesafeler olsa da, farklı şehirlerde yaşıyor olsalar da kardeşler ve aile birbirine hep bağlıdır ve aynı gecede aynı gökyüzüne baktıkça kalpler hep bir aradadır.

Şiirde ayrılığa ve bağlılığa dikkat çekilmektedir. Farklı iki durum ortak duyguları ifade etmektedir. Kişinin kendi ruhsal durumunun yanı sıra dönemin şartları hakkında da bilgi verilmektedir.

4. Sonuç

Tang Hanedanlığı dönemi Çin şiiri için bir dönüm noktasıdır. Değişmiş, gelişmiş ve günümüze ışık tutacak halini almıştır. Özelliklerini bir resim gibi gözler önüne seren şiir, anlatmak istediğini bir sır gibi saklamaktadır. Bu da şairin ustalığını göstermektedir. Klasik Çin Şiiri en az kelimeyle en fazla olanı anlatma sanatıdır.

Bai Juyi de bu sanatın önde gelen şairlerindedir. Yukarıda çevirisini yapmaya çalıştığımız şiirlerden de anlaşılacağı gibi anlatımı son derece açıktır. Bai Juyi, şiirlerini farklı im sayılarına göre yazmıştır ancak şairin üslubu ve şiirlere konu olan olaylar benzerlik göstermektedir. Şiirlerinde imparatora, saraya övgüler sunmak yerine gerçek yaşamdan olayları anlatmış, kendi hayatı hakkında bilgi vermekten de kaçınmamıştır. Benzetmede doğal öğelere ağırlık vermiştir.

Bai Juyi, hem sayı hem nitelik bakımından gelecekteki şairlere yön verecek eserler bırakmıştır. Çin şiiri o dönemden günümüze kadar gelişmiş, klasik Çin şiirinin ve gelişen dünya şartlarının da etkisiyle anlatımda güçlü bir hal almış, nitelik ve çeşit olarak zenginleşmiştir.

Kaynakça

- Eberhard, W. (1947). *Çin Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Gu, Q. (2009). *Tang Shi Sanbai Shou*. Pekin: Çin Kültürü Yayınevi.
- Xing, G. (1976). Poetry and Music. *Chinese Culture*, 17(2), 41-50.
- Xu, L. (2003). *Tang Chao Wenhua Shi*. Shanghai: Shanghai Fudan Üniversitesi Basımevi.
- Xu, Z. (2010). *Gudai Hanyu*. Pekin: Pekin Dil ve Kültür Üniversitesi Basımevi.
- Wang, Z. (2009). *Song Gushi Xue Hanyu*. Pekin: Pekin Dil ve Kültür Üniversitesi Basımevi.
- Zhu, Q. (2011). *Kan De Jian De Guren Shenghuo*. Pekin: Çin Kültürü Yayınevi.

Notlar

- ⁱ Tang Hanedanlığının ikinci hükümdarıdır. Tahta geçmeden önceki ismi Li Shimin' dir (李世民). Halkın yaşamı, refahı ile ilgilenen, saygı duyulan bir hükümdar ve başarılı şiirler yazmış bir şairdir.
- ⁱⁱ İm: Çince karakterleri ifade etmek için kullanılır. Her bir karakter bir im'dir.
- ⁱⁱⁱ Çince, ses tonlarına dayalı bir dildir. Temel olarak dört ton bulunmaktadır.
- ^{iv} Pipa: Ahşap malzemeden yapılan, yuvarlak karınlı, uzun gövdeli, dört telli ve parmakla çalınan bir müzik aletidir. Bu enstrüman daha sonra geliştirilerek bugünkü Ruan (阮) adı verilen müzik aletini oluşturmuştur.
- ^v Başlıkta her bir kişi için kardeş tabiri kullanılmıştır. Ancak bu öz kardeş oldukları anlamına gelmemektedir. O dönemde yakın akrabaların çocukları bir arada büyüdükleri için kardeş olarak nitelendirilmektedirler. Bu sebeple şair muhtemel kuzenlerinden bahsederken kardeş demektedir.
- ^{vi} Şiirin başlığının Türkçeye çevirisi yapılmış hali.